

Rekenkamer Heerlen

Jaarverslag 2022 – Onderzoekprogramma 2023

Colofon

Rekenkamer Heerlen

Margriet van Tulder, voorzitter

Etienne Lemmens, plaatsvervangend voorzitter

Alexandra van der Weijden- Peters (ambtelijk secretaris)

Contactgegevens

Griffie Heerlen, griffie@heerlen.nl

Maart 2023

1	VOORWOORD	4
2	ACTIVITEITEN REKENKAMER 2022	5
2.1	Overleg WFA	5
2.2	Contacten met de raad, organisatie en externen	5
2.3	Onderzoeken	6
3	FINANCIËLE VERANTWOORDING 2022	7
4	JAARPLAN 2023	9
4.1	De keuze van onderzoeken	9
4.2	Longlist van onderzoeksthema's	9
4.3	Het onderzoeksprogramma	9
4.3.1	Doe Mee onderzoek ondersteuning van de volksvertegenwoordiging (afrondding)	9
4.3.2	Regionaal onderzoek 'Toezicht en Handhaving'.	10
4.3.3	Doe Mee onderzoek NVRR 2023: klachtafhandeling	10
4.3.4	Onderzoek Heerlen Noord	11
4.3.5	Nog te bepalen onderzoek in 2023	11
4.4	Aanpassing verordening in verband met nieuwe wet 'Versterking Decentrale Rekenkamers	12
4.5	Begroting rekenkamer Heerlen 2023.	12
	Bijlage 1: Longlist onderzoeksthema's Rekenkamer Heerlen	13
	Bijlage 2: Verslag bijeenkomst projectgroep versterking Lokale Rekenkamer op 3 februari 2022	14
	Bijlage 3: Nevenfuncties leden Rekenkamer Heerlen	18

1 Voorwoord

Hierbij biedt de Rekenkamer Heerlen het Jaarverslag 2022 aan en legt daarmee verantwoording af over uitgevoerde activiteiten en onderzoekswerkzaamheden. Tevens treft u het onderzoeksprogramma en de begroting voor 2023 aan.

In 2022 heeft de rekenkamer zich georiënteerd op de toekomst: hoe de rekenkamer te versterken in deze tijd waarin u als raad moet werken in een steeds complexere omgeving met grote uitdagingen. Daarbij is de werkgroep versterking Lokale Rekenkamers ingeschakeld en zijn met de WFA regelmatig gesprekken gevoerd over de gewenste veranderingen. Om de nieuwe wetgeving op de decentrale rekenkamers uit te voeren moet de verordening op de rekenkamer worden aangepast. Hierin zullen ook de voorstellen tot de gewenste aanpassingen aan u worden voorgelegd.

In 2022 zijn drie onderzoeken aan u aangeboden en zijn drie nieuwe onderzoeken van start gegaan.

De rekenkamer heeft een langjarig onderzoek naar Heerlen Noord gepland. Samen met andere rekenkamers die werken in steden met een programma Stedelijke Vernieuwing, wordt een startonderzoek uitgevoerd. Hiervoor is de aanzet gemaakt in 2022.

De begroting van de rekenkamer voor 2022 was gebaseerd op een bedrag van €48000. De meerjarenbegroting van het college ging uit van een bedrag van € 26400. In overleg met de gemeentesecretaris is de begroting niet aangepast en zijn de extra kosten verwerkt in de jaarrekening.

In de bijlage vindt u de nevenfuncties van de huidige en plaatsvervangend voorzitter, evenals de groslijst van onderzoeksonderwerpen. U bent te allen tijde welkom om onderzoeksonderwerpen die u van belang acht voor uw raadswerk met mij te bespreken.

Margriet van Tulder, voorzitter Rekenkamer Heerlen

2 Activiteiten Rekenkamer 2022

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de activiteiten in verband met de directievoering en onderzoeken van de rekenkamer.

In 2022 heeft de rekenkamer 3 onderzoeken afgerond en zijn er 2 onderzoeken gestart. Verder is er gezocht naar mogelijkheden om de rekenkamer te versterken.

2.1 Overleg WFA

Er is in 2022 twee keer overleg geweest met de WFA en zijn er drie notities opgesteld.

Op 24 januari is het onderzoeksrapport “Afspraak is afspraak” in de WFA besproken.

Op 13 juni is het voorstel ‘Versterking rekenkamer’ besproken en door de werkgroep vastgesteld.

Op 20 juli is er een gesprek gevoerd met de voorzitter van de WFA inzake de versterking van de rekenkamer wat betreft budget en personele invulling en inzake de planning van de onderzoeken.

In de vergadering van 24 november is teruggeblikt op de onderzoeken die in 2022 in de raad zijn besproken evenals de aanpassingen die voortkomen uit de nieuwe wetgeving voor lokale rekenkamers.

Voor de WFA zijn 3 notities opgesteld:

- Jaarverslag 2021 en Jaarplan 2022
- Memo voor de WFA inzake de Versterking rekenkamer Heerlen, de Personele invulling van de rekenkamer, het instellen van een Klankbordgroep, de rol van de WFA, het budget van de rekenkamer, de doorwerking van de rekenkamerrapporten, het onderzoek naar ondersteuning van de raad van juni 2022
- Memo stand van zaken ontwikkeling rekenkamer en verzoek inbrengen onderzoeksvragen van november 2022.

Afgesproken is dat alle gewenste aanpassingen worden meegenomen bij aanpassing van de verordening naar aanleiding van de nieuwe wet ‘Versterking Lokale Rekenkamers’ die per 1 januari 2023 van kracht is en voor 1 januari 2024 in uitvoering moet zijn genomen.

2.2 Contacten met de raad, organisatie en externen

In 2021 zijn de onderzoeken voor 2022 met de WFA besproken. Vanwege de verkiezingen is besloten om geen nieuw verzoek aan de fracties te doen om onderzoeksthema’s aan te reiken.

Op 3 februari 2022 is er een gesprek gevoerd tussen de projectgroep Versterking Lokale Rekenkamers, geïnteresseerde leden van de gemeenteraad, de burgemeester, de griffie en de rekenkamer (voor het verslag hiervan zie bijlage 2).

Nadat de nieuwe gemeenteraad is geïnstalleerd heeft de rekenkamer, in het kader van het introductieprogramma, op 20 april een presentatie gegeven over de rekenkamer als instrument voor de gemeenteraad. Hierbij zijn de raadsleden nadrukkelijk uitgenodigd voor hen relevante onderzoeksvragen aan de rekenkamer kenbaar te maken.

De voorzitter heeft deelgenomen aan de ledenvergaderingen (2x) en diverse inhoudelijke workshops van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK).

Op basis van de overleggen met de WFA en de projectgroep versterking lokale rekenkamers is vastgesteld dat er een aantal wijzigingen gewenst zijn in de organisatie van de rekenkamer. Deze zullen tegelijkertijd met voor de nieuwe wet Versterking Decentrale Rekenkamers gevraagde aanpassingen in de verordening, aan u worden voorgelegd.

2.3 Onderzoeken

In 2022 zijn drie onderzoeken afgerond en besproken in de raad. Twee onderzoeken zijn van start gegaan, en worden in 2023 afgerond.

Onderzoek naar Moties, Amendementen en Toezeggingen

Het onderzoeksrapport 'Afspraak is afspraak. Een rekenkameronderzoek naar de afhandeling van moties, amendementen en toezeggingen aan de Raad in de periode maart 2018 tot en met maart 2021' is in januari 2022 aan de gemeenteraad aangeboden en besproken in de commissie Maatschappij en Financiën van 16 februari 2022 en de raadsvergadering van 23 februari 2022.

<https://heerlen.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/Oca2cc68-abf2-4dd1-9df7-9279f43ba492#a636cea5-ae95-41db-86ea-f3011e2a6e71>

Alle aanbevelingen zijn overgenomen.

Doe Mee onderzoek NVRR naar de Wet Openbaarheid bestuur

Voor het Doe Mee onderzoek 'De praktijk van de Wob bij de gemeente Heerlen, een benchmark bij decentrale overheden naar de toepassing van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob)' heeft de rekenkamer naast de benchmarkgegevens aanvullende onderzoeksvragen beantwoordt over de Heerlense situatie. Deze zijn gerapporteerd in een Rekenkamerbrief en besproken in de raadsvergadering van 19 oktober 2022

<https://heerlen.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/a8a0faf8-2d72-448b-a609-260361890d21#1a14dc76-8973-43d1-b80e-c97e083e326b> .

Alle aanbevelingen zijn overgenomen.

Onderzoek aanbesteding zwembadexploitatie en aanbestedingsbeleid

Op verzoek van de raad is er in 2021 een onderzoek gestart naar specifiek het proces van aanbesteden en besluitvorming rondom de zwembadexploitatie in Heerlen. Daarnaast onderzocht de rekenkamer de inkoopfunctie in bredere context om te beoordelen in hoeverre het inkoop- en aanbestedingsbeleid van Heerlen borgt dat de uitvoering van dat beleid rechtmatig, doeltreffend en doelmatig plaatsvindt. Dit onderzoek had niet alleen een terugblikkende, maar ook een vooruitblikkende kant: we beoogden de gemeenteraad concrete handvatten te bieden om te beoordelen in hoeverre (bij)sturing van het inkoop- en aanbestedingsbeleid door de gemeenteraad wenselijk is, en om toekomstige aanbestedingen te verbeteren. Dit onderzoek is uitgevoerd door onderzoeksbureau Unravelling en is besproken in de raadsvergadering van 22 juni 2022.

<https://heerlen.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/1665d05a-bd15-4a40-8450-b8fc30129f00#c5a2bdd0-3d97-434b-82cc-5a44c7eba846>

Alle aanbevelingen zijn overgenomen.

Doe Mee onderzoek NVRR naar de ondersteuning van de lokale volksvertegenwoordiging

Het aantreden van een nieuwe gemeenteraad is een goed moment om de beschikbare instrumenten van de raad om zijn taak goed te kunnen uitvoeren, onder de loep te nemen. Daarom is besloten om deel te nemen aan de benchmark naar ondersteuning van de volksvertegenwoordiging. Dit onderzoek wordt in het eerste kwartaal van 2023 aan de raad aangeboden.

Integraal toezicht- en handhavingsbeleid.

In 2020 is de kadernota Leefbaarheid en Veiligheid 2021-2022 vastgesteld. Het plan is het vervolg op de kadernota 2016-2020 'veiligheid maken we samen'. In deze kadernota worden de ambities, uitgangspunten en veiligheidsthema's nader toegelicht waarop Heerlen zich tot 2023 gaan richten om de doelen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid te realiseren.

Vanuit de raad werd toezicht en handhaving genoemd als belangrijk thema. De onderzoeksvraag voor dit onderzoek naar Toezicht en Handhaving luidt: "In hoeverre is in de periode 2018-2021 het toezicht- en handhavingsbeleid van de gemeente adequaat vastgesteld en is de uitvoering doeltreffend en doelmatig geweest?"

Naar verwachting wordt het onderzoeksrapport in het tweede kwartaal van 2023 aan u aangeboden.

3 Financiële verantwoording 2022

Bij het vaststellen van de begroting 2022 was er een budget van €26.800. Dat is op het aantal inwoners van 86.845 in 2022 €0,31 per inwoner. Dat is weinig voor een gemeente van de grootte van Heerlen. De rekenkamer heeft daarop de raad verzocht het budget voor 2022 te verhogen met €20.000,=.

De raad heeft het budget voor de rekenkamer voor 2023 per amendement aangepast.

In de onderstaande tabel treft u de verantwoording over de uitgaven in 2022.

<i>Kostenpost</i>	Begroting 2022			Resultaat 2022		
	<i>Onderzoeks kosten</i>	<i>Overlegkosten</i>	<i>Externe (onderzoeks) kosten en reiskosten</i>	<i>Onderzoeks kosten</i>	<i>Overlegkosten</i>	<i>Externe kosten en reiskosten</i>
Quick scan moties en toezeggingen	700			100	80	
Aanbesteding zwembadexploitatie en inkoopbeleid	12500			12820	150	
Doe-Mee onderzoek WOB	5000			4500	100	
Doe Mee onderzoek ondersteuning van de raad	2500		100	1180	25	
Onderzoek Toezicht en Handhaving	18000			10640	50	
Vooronderzoek Heerlen Noord	1600		200	1150	400	
Overige kosten						
Coördinatie, directie reiskosten		1500				800

Contacten met de raad, regio, andere rekenkamers en externen		2500	500		1450	500
Secretariaat						
Website en toegankelijk maken documenten			1000			375
Overige kosten (NVRN)			700		645	85
Subtotaal	39500	4000	2500	30390	2900	1760
Totaal			46000			35050

De onderzoeken 'Moties, amendementen en toezeggingen', het onderzoek naar de aanbesteding van de zwembadexploitatie en het inkoopbeleid (door een extern bureau) en het Doe Mee onderzoek naar de WOB/WOO zijn in 2021 gestart en in 2022 afgerond.

De rapportage van het onderzoek naar de WOB/WOO is grafisch toegankelijk en meer overzichtelijk gemaakt. Omdat dit intern niet mogelijk was dit te realiseren, is hiervoor een grafisch vormgever ingeschakeld. Onder overige kosten valt onder meer het lidmaatschap van de NVRN en de deelname aan vergaderingen daarvan.

4 Jaarplan 2023

4.1 De keuze van onderzoeken

De onderzoeksonderwerpen worden bijgehouden op de zogenaamde Longlist. De rekenkamer zal de onderwerpen beoordelen op de volgende criteria:

1. Er is sprake van een aanmerkelijk maatschappelijk belang en/of
2. Er is sprake van een toegevoegde waarde zoals potentieel leereffect voor raad, college, ambtelijke organisatie en/of
3. Er is sprake van een aanmerkelijk financieel, organisatorisch, bestuurlijk belang of belang voor de burger en/of
4. Er is sprake van twijfel over de doeltreffendheid en/of
5. Er is sprake van twijfel over de doelmatigheid en/of
6. Er is sprake van twijfel over de rechtmatigheid en/of
7. Er is sprake van twijfel over de informatievoorziening aan de raad

De keuze van een onderwerp zal altijd worden gemotiveerd.

De voorzitter van de rekenkamer heeft bij de introductie aan de nieuwe raadsleden in juni 2022 en aan de WFA in november 2022 gevraagd om thema's aan te dragen voor door de raad van belang geacht rekenkameronderzoek.

4.2 Longlist van onderzoeksthema's

De onderwerpen die in 2022 zijn aangevuld op de longlist zijn de volgende:

- ◇ Kosten Jeugdzorg en de aanbesteding JENS
- ◇ De rol van de gemeente bij de aanbesteding voor de voorzieningen in de WMO
- ◇ De communicatie tussen het gemeentebestuur en de burgers
- ◇ Het besturen van projecten
- ◇ Energietransitie

De volledige longlist kunt u vinden in bijlage 1. Deze lijst zal jaarlijks in overleg met de WFA worden opgeschoond, zodat de onderwerpen actueel blijven.

4.3 Het onderzoeksprogramma

In overleg met de WFA heeft de rekenkamer de keuze gemaakt voor een onderzoeksprogramma voor 2023. In het eerste halfjaar worden de lopende onderzoeken afgerond: 'Toezicht en handhaving' en het DoeMee onderzoek naar de ondersteuning van de volksvertegenwoordiging.

In 2023 start de rekenkamer met het eerste onderzoek naar het programma Heerlen Noord, waarin met name de positionering van de raad in zijn kaderstellende en controlerende rol wordt onderzocht.

In de tweede helft van 2023 wordt besloten over het thema van het volgende grote onderzoek.

4.3.1 Doe Mee onderzoek ondersteuning van de volksvertegenwoordiging (afrondding)

Het onderzoek van 2022 betreft de staat van de ondersteuning van de volksvertegenwoordiging in het decentraal bestuur. Vanuit maatschappelijk perspectief is dit onderzoek van groot belang. De gemeenteraad, Provinciale Staten (PS) en het Algemeen Bestuur (AB) van een waterschap doen hun

werk in een steeds complexere omgeving. De maatschappelijke uitdagingen, en daarmee de opgaven voor deze bestuursorganen, nemen sterk toe. Dat geldt in het bijzonder, na de decentralisaties in het sociaal domein van 2015, voor gemeenten. Daarbij moeten al deze organen zich ook anticiperen op de aankomende Omgevingswet. Om de kaderstellende en controlerende rol goed te kunnen blijven vervullen, is een goede ondersteuning onontbeerlijk.

Het aantreden van een nieuwe gemeenteraad is een goed moment om de beschikbare instrumenten van de raad om zijn taak goed te kunnen uitvoeren, onder de loep te nemen. Naast de gegevens uit de benchmark heeft de rekenkamer ook gegevens verzameld om de vergelijking met anderen te verklaren en om aanbevelingen te doen voor verbetering.

4.3.2 Regionaal onderzoek 'Toezicht en Handhaving'

In 2020 is de kadernota Leefbaarheid en Veiligheid 2021-2022 vastgesteld. Het plan is het vervolg op de kadernota 2016-2020 'veiligheid maken we samen'. In deze kadernota worden de ambities, uitgangspunten en veiligheidsthema's nader toegelicht waarop Heerlen zich tot 2023 gaan richten om de doelen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid te realiseren.

Het is gebruikelijk dat het veiligheidsbeleid wordt gebaseerd op het coalitieprogramma en het regionaal politiebeleidsplan. Deze nota vormt derhalve een overbrugging tot 2022, zodat daarna de gebruikelijke vierjarige beleidsperiode weer kan worden aangehouden.

De rekenkamer is van mening dat dit een goed moment is om het toezichts- en handhavingsbeleid onder de loep te nemen, om daaruit lessen te trekken en op die manier een bijdrage te leveren aan het nieuwe beleid voor 2022-2026.

De onderzoeksvraag voor dit onderzoek naar Toezicht en Handhaving luidt: "In hoeverre is in de periode 2018-2021 het toezicht- en handhavingsbeleid van de gemeente adequaat vastgesteld en is de uitvoering doeltreffend en doelmatig geweest?"

We doen in samenwerking met de gemeente Landgraaf en Brunssum.

4.3.3 Doe Mee onderzoek NVR 2023: klachtafhandeling

De Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en rekenkamercommissies organiseert jaarlijks een gezamenlijk onderzoek waaraan rekenkamers kunnen deelnemen. Het onderzoek van 2023 heeft klachtafhandeling als thema. De centrale vraag luidt:

Op welke wijze geven decentrale overheden beleidsmatig en organisatorisch vorm aan de afhandeling van klachten, tot welke resultaten leidt dit beleid en op welke wijze wordt hierover gerapporteerd aan de volksvertegenwoordiging?

Dit onderzoek sluit aan op het onderzoeksthema in de longlist: *Kwaliteit van contact met burger bij dienstverlening*

De doelstelling van het onderzoek is om rekenkamers inzicht te verschaffen in (1) het beleid en de organisatie van lagere overheden ten aanzien van de afhandeling van klachten alsmede, (2) de resultaten van dit gevolgde beleid en (3) de informatievoorziening aan de raad over deze resultaten.

De intentie is om een selectie van verbonden partijen mee te nemen bij dit onderzoek. Onder verbonden partijen worden de gemeenschappelijke regelingen, de NV's en BV's en organisaties die subsidies ontvangen met als doel bepaalde taken van de organisatie uit te voeren.

De vragen die worden beantwoord zijn:

1. Op welke wijze heeft de decentrale overheid de afhandeling van klachten beleidsmatig en organisatorisch vormgegeven?
2. Tot welke resultaten hebben het beleid geleid in termen van tijdigheid en klantgerichtheid van de afhandeling van klachten?
3. Op welke wijze wordt volksvertegenwoordiging geïnformeerd over de resultaten rondom de afhandeling van klachten?
4. Op welke wijze wordt volksvertegenwoordiging geïnformeerd over klachtafhandeling door verbonden partijen?
5. Op welke manier is klachtafhandeling organisatorisch vormgegeven binnen de gemeente?

Een Doe Mee onderzoek wordt uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau. De rekenkamer besluit op basis van de resultaten of er aanvullend onderzoek gewenst is en schrijft zelf de bestuurlijke nota met conclusies en aanbevelingen. De kosten voor een dergelijk onderzoek zijn daardoor beperkt.

4.3.4 Onderzoek Heerlen Noord

Op verzoek van een inwoner en met enthousiaste ondersteuning van de WFA is de rekenkamer in 2022 gestart met een vooronderzoek voor het onderzoek naar het project Heerlen Noord.

Heerlen-Noord is één van de zestien zogenoemde stedelijke vernieuwingsgebieden in Nederland. Dat zijn de meest kwetsbare gebieden van het land waarin de leefbaarheid en veiligheid onder druk staan, en waarin het Rijk extra in wil investeren.

De gemeente wil de komende 25 jaar achterstanden in het stadsdeel aanpakken en veranderingen realiseren op het gebied van onder meer ruimte, wonen en onderwijs. Ook op sociaal-maatschappelijk vlak moet er het nodige gaan gebeuren.

Voor het vooronderzoek is een beperkte documentstudie gedaan en een bezoek gebracht aan het projectbureau.

Naar aanleiding hiervan en in overleg met de Werkgroep Financial Audit heeft de rekenkamer besloten om een longitudinaal onderzoek te starten met als doel de raad te ondersteunen bij de invulling van zijn kaderstellende en controlerende rol.

Het voornemen is om de raad met het eerste deel onderzoek in positie te brengen om zijn rol goed te kunnen invullen. Vervolgens zal de rekenkamer twee tot drie jaarlijks onderzoek doen naar de ontwikkelingen door de tijd en daardoor de raad inzicht te geven in oorzaak-gevolgrelaties en de mogelijkheden tot sturing van het project.

Omdat Heerlen Noord deel uitmaakt van het landelijke programma stedelijke vernieuwing heeft de rekenkamer contact gezocht met rekenkamers van andere steden uit dit programma en zal daarmee de samenwerking aangaan. Dit betekent dat dit onderzoek in juli 2023 van start zal gaan.

Er is overleg met de Algemene Rekenkamer om eventueel landelijk onderzoek in de komende jaren af te stemmen.

4.3.5 Nog te bepalen onderzoek in 2023

In het najaar van 2023 wordt een volgend onderzoek uit de longlist gekozen. De rekenkamer wil daarbij de actualiteit en eventuele dringende verzoeken van u of van inwoners van de gemeente mee laten wegen in de keuze.

4.4 Aanpassing verordening in verband met nieuwe wet 'Versterking Decentrale Rekenkamers

De nieuwe wetgeving voor decentrale rekenkamers vraagt ook in Heerlen enkele aanpassingen. U moet voor 01-01-2024 besluiten nemen over de aanpassing van de verordening op een aantal punten om aan de nieuwe wet te voldoen. De rekenkamer zal u dan ook een voorstel voorleggen over de uitbreiding van het aantal leden van de rekenkamer en de hoogte van de vergoedingen.

4.5 Begroting rekenkamer Heerlen 2023.

U hebt per amendement¹ tijdens de begrotingsbehandeling 2023-2026 op 3 november 2022 het budget van de rekenkamer verhoogd naar €65.000. De begroting voor 2023 ziet er als volgt uit:

Begroting 2023 Rekenkamer Heerlen

Kostenpost	Realisatie 2022	Begroting 2023
Doe Mee onderzoek ondersteuning van de raad (afrondding)	Onderzoekskosten totaal	1.000
Doe Mee onderzoek Klachtenafhandeling	31.175	5.000
Onderzoek Toezicht en Handhaving		10.000
Onderzoek Heerlen Noord		21.500
Onderzoek nog te bepalen		17.500
Coördinatie en directie rekenkamer*	800	5.000
Contacten met de raad, regio, andere rekenkamers en externen	1950	2.500
Secretariaat	PM	PM
Communicatie, website, grafische vormgeving en toegankelijk maken documenten	375	1.500
Overige kosten (NVRN)	750	1.000
Totaal	35.050	65.000

* In verband met de invoering van de nieuwe wet op de lokale rekenkamer en het voornemen om de rekenkamer uit te breiden met 2 leden, zijn de verwachte kosten voor coördinatie en directie hoger dan in voorgaande jaren.

¹ <https://heerlen.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/811abeaa-3b32-4f51-9430-41bba34a8be1?documentId=f9d04217-eb2f-46c5-be5b-76ce856fe52a>

Bijlage 1: Longlist onderzoeksthema's Rekenkamer Heerlen

- ◇ *De reorganisatie van de gemeente als operatie*
- ◇ *Maankwartier*
- ◇ *Nieuwe Nor*
- ◇ *Filmhuis De Spiegel & invulling/gebruik/aankoop 'Royal complex'*
- ◇ *Koopzondagen*
- ◇ *Update digitale veiligheid*
- ◇ *Leegstand*
- ◇ *Effect van de Corona pandemie op werkloosheid/beroep op de bijstand*
- ◇ *Effectiviteit budgetsubsidies*
- ◇ *Doeltreffendheid Regelingen Hulpmiddelen WMO*
- ◇ *Kwaliteit van contact met burger bij dienstverlening*
- ◇ *Effectiviteit Gezondheidsbeleid*
- ◇ *Effectiviteit Armoedebeleid*
- ◇ *Besluitvorming Stadsatelier*
- ◇ *Aanpak jeugdzorg in vergelijking met andere gemeentes;*
- ◇ *Centrumontwikkeling;*
- ◇ *Cultuurbeleid*
- ◇ *Leeft de gemeente boven zijn stand?*
- ◇ *Bereikbaarheid (van de gemeente en van de raad) in tijden van digitalisering Kosten Jeugdzorg en de aanbesteding JENS*
- ◇ *De rol van de gemeente bij de aanbesteding voor de voorzieningen in de WMO*
- ◇ *De communicatie tussen het gemeentebestuur en de burgers*
- ◇ *Het besturen van projecten*
- ◇ *Energietransitie*

Bijlage 2: Verslag bijeenkomst projectgroep versterking Lokale Rekenkamer op 3 februari 2022

Gespreksverslag projectgroep lokale rekenkamer - gemeente Heerlen

3 februari 2022, 16.00 - 17.30 uur Raadszaal Heerlen

Aanwezigen:

Gemeente Heerlen: R. Wever, burgemeester Heerlen, W. Sijstermans (raadslid fractie Sijstermans en lid Werkgroep Financial Audit), M. van den Berg (fractievoorzitter VVD eveneens lid van de Werkgroep Financial Audit), T. Zwemmer (griffier), M. van Tulder (directeur/voorzitter rekenkamer), A. van der Weijden (ambtelijk secretaris rekenkamer en adviseur bij de griffie)

Projectgroep: R. Vlecken, burgemeester Weert (voorzitter), W. Voeten, griffier Etten-Leur, K. van den Berg, voorzitter rekenkamer Deventer, P. van Enk (PBLQ, verslag)

Opening

Burgemeester Wever opent de vergadering en heet de aanwezigen van harte welkom. De avond voor dit gesprek had hij nog een gesprek met de rekenkamer over de Wob en de Woo. Hij onderstreept het belang van de rekenkamer voor het functioneren van de raad. Vlecken bedankt collega Wever voor de mogelijkheid om dit gesprek te voeren. Hij legt kort uit dat de projectgroep de komende jaren zoveel mogelijk gemeenten bezoekt waar de rekenkamers een steuntje in de rug nodig hebben. De projectgroep wil helpen als 'goede collega' en komt niet om met een wijzend vingertje te vertellen wat er anders moet.

Personele invulling van de rekenkamer

We beginnen het gesprek met de personele invulling van de rekenkamer. Deze wordt thans gevormd door één persoon, de directeur/voorzitter. Dit maakt de rekenkamer kwetsbaar. Zwemmer vindt dit niet de beste oplossing; hij is in eerdere gemeenten gewend dat de rekenkamer door meerdere personen gevormd wordt. Dat functioneert beter; er kan kennis gedeeld worden en zaken kunnen worden afgestemd. Het zou ook de onafhankelijkheid ten goede komen als de rekenkamer uit meerdere personen zou bestaan.

Van Tulder heeft achterhaald hoe dit model voor de rekenkamer is ontstaan. Het heeft zijn oorsprong in de rekenkamer van Parkstad. Aan die samenwerking is een einde gekomen, maar het directeursmodel voor de rekenkamer (uit 2015) bleef gehandhaafd. Van Tulder zou de rekenkamer graag uitbreiden met twee nieuwe leden. Dan kan ze sparren en kunnen taken worden verdeeld. Ook wil ze graag per onderzoek een klankbordgroep uit de raad formeren, zodat ook de raad beter betrokken is bij de rekenkamer. Zo komt er meer draagvlak voor de rekenkamer in de raad en kan er in de onderzoeken beter aangesloten worden op de raadsagenda.

Van Tulder heeft inmiddels wel wat externe ondersteuning georganiseerd, maar zij wil dit graag binnen de rekenkamer halen. Zwemmer valt haar hierin bij. Hij is van mening dat er een professionaliseringsslag gemaakt moet worden, ondersteuning van de directeur maakt daar deel van uit. Ook Wever geeft aan dat professionalisering nodig is en dat dit gepaard gaat met extra budget.

Relatie tussen gemeenteraad en rekenkamer

M. van den Berg geeft aan dat de rekenkamer nou eenmaal niet sexy is daarom wordt ondergewaardeerd door de raad. De rekenkamer heeft een functie om zaken te verdiepen; structuur en geen avontuur, dat is volgens M. van den Berg het adagium. Hij vindt de rekenkamer onmisbaar, maar op dit moment is de rekenkamer eigenlijk onbekend. En onbekend maakt onbemind. Voorts geeft hij aan dat de rekenkamer met de onderzoeken de aansluiting moet zoeken bij de raadsagenda. De beleidsprioriteiten zijn bekend, daar zou de rekenkamer zich meer op moeten richten. K. van den Berg geeft aan dat het belangrijk is dat de raad ook in stelling wordt gebracht bij het vaststellen van de onderzoeksonderwerpen.

Sijstermans geeft aan dat de raad beter betrokken moet worden bij de rekenkamer. Dat zou wat hem betreft kunnen door een klein aantal raadsleden lid te maken van de rekenkamer. Dit idee wordt echter niet breed gedeeld. Als het Wetsvoorstel versterking lokale rekenkamers, dat nu ter behandeling bij de Tweede Kamer ligt, wordt aangenomen, mogen raadsleden ook geen lid meer zijn van de rekenkamer.

Wever sluit zich aan bij de vorige sprekers. De raad zou intrinsiek geïnteresseerd moeten zijn in de rekenkamer. De rekenkamer kan echt verdieping aanbrengen. Overigens moet de rekenkamer dan niet alleen kijken naar wat fout, maar ook naar wat goed gegaan is. Het is bovendien belangrijk dat de rekenkamer met zijn activiteiten goed aansluit op de raadsagenda. Wever geeft aan dat de grote dossiers bekend zijn. De rekenkamer zou daarop moeten aansluiten en een pro-actieve rol moeten aannemen. De kwaliteit van de onderzoeken van de rekenkamer is goed, maar er wordt nu één rapport per jaar geleverd en dat is te mager voor een structureel effect.

De gemeenteraadsverkiezingen zijn een kans voor de rekenkamer. Door de rekenkamer een prominente plaats te geven in het inwerkprogramma van de nieuwe raad, wordt de bekendheid vergroot. Zwemmer geeft aan dat de rekenkamer opgenomen wordt in het inwerkprogramma. Van Tulder geeft aan dat er meer moet gebeuren. De gemeenteraad is immers niet gewend aan een goede rekenkamer. Vorig jaar heeft zij geprobeerd om onderzoeksonderwerpen op te halen uit de gemeenteraad, maar de contacten verliepen stroef. Vandaar dat zij de onderzoeksagenda nu weer in haar jaarlijks overleg met de Werkgroep Financial Audit bespreekt. Graag wil Van Tulder vanuit de rekenkamer bouwen aan het vertrouwen van de raad. Hiervoor zou ze na de zomer een raadsbijeenkomst willen organiseren over 'het instrument' rekenkamer. Zij wil dan ook draagvlak creëren voor de nieuwe werkwijze die ze voorstaat. Die werkwijze moet vooral gericht zijn op het betrekken van de raad bij het onderzoeksproces. Ze zou per onderzoek willen werken met een begeleidingsgroep van raadsleden die affiniteit hebben met het onderzoeksonderwerp.

Budget

Om de controlerende en kaderstellende rol van de gemeenteraad structureel te versterken wil de rekenkamer meer doen dan een jaarlijks (ex post) onderzoek. Maar daarvoor ontbreekt nu het budget. M. van den Berg geeft aan dat het huidige budget van € 35.000,= onvoldoende is. Van Tulder onderschrijft dit. Er is een norm voor het jaarlijks rekenkamerbudget van ongeveer 1 euro per inwoner. In Heerlen beschikt de rekenkamer nog niet over de helft van dat budget. Meer budget voor de rekenkamer moet aan de voorkant geregeld worden. Voeten zegt dat de raad hier zelf over gaat. De raad heeft budgetrecht en hoeft voor extra rekenkamerbudget niet naar het college. Wel moet de raad dat extra budget goedkeuren. Sijstermans geeft aan dat dit extra budget in de Kadernota aan de orde gesteld moet worden.

Doorwerking rekenkamerrapporten

Voeten vraagt hoe de raad omgaat met de onderzoeksrapporten van de rekenkamer. M. van den Berg zegt dat de rapporten voor kennisgeving worden aangenomen. De aanbevelingen worden doorgaans overgenomen en er worden enkele vragen gesteld, maar de impact is gering. Zo wordt er bijvoorbeeld niet gemonitord of de aanbevelingen ook geïmplementeerd worden. Vlecken ziet hier een 'quick win'. Door alle moties en aanbevelingen van de raad in een volgsysteem te zetten kan de raad actief sturen op voortgang. Voeten geeft aan dat zo'n systeem in Etten-Leur goed werkt, zowel voor de raad als voor het college van B&W. K. van den Berg geeft desgevraagd uit haar eigen rekenkamerpraktijk een aantal best practices. In Venlo zitten nog raadsleden in de rekenkamer. De media zitten er daar bovenop, rekenkamerrapporten krijgen dus altijd veel aandacht. De wisselwerking met de gemeenteraad loopt daar goed. De rekenkamer heeft een budget van € 120.000,- en voert jaarlijks verschillende onderzoeken uit. Ook in Deventer loopt het goed met de rekenkamer die bestaat uit vijf externe leden. De rekenkamer voert jaarlijks vier onderzoeken uit, maar innoveert ook met bijvoorbeeld expertmeetings en ex-ante onderzoek. Met deze combinatie van activiteiten levert de rekenkamer een belangrijke meerwaarde voor de raad.

Conclusies

Vlecken concludeert dat de veranderbereidheid van de raad bepalend is voor de versterking van de rekenkamer. De raad zal zich als eerste de vraag moeten stellen wat ze wil met de rekenkamer. Na de verkiezingen zijn er verschillende mogelijkheden om de raad te helpen bij het beantwoorden van deze vraag. Wever sluit zich hierbij aan. Bij de start van de nieuwe raadsperiode krijgen de raadsleden een klapper met basisinformatie. De rekenkamer moet in die klapper, zodat raadsleden kennis kunnen nemen van de wijze waarop zij de rekenkamer als raadsinstrument kunnen inzetten. Maar, dat is niet genoeg. Er moet extra aandacht voor de rekenkamer komen; bijvoorbeeld een cursusdag, waarin ook best practices van andere rekenkamers aan bod komen. Ook Zwemmer sluit zich hierbij aan; het gaat, zo zeg hij, om de ambitie van de gemeenteraad zelf. Die heeft hij de afgelopen raadsperiode gemist. Hij vindt het belangrijk om in de nieuwe periode een goede start te maken.

Met het goede beeld van wat de rekenkamer voor de raad kan betekenen, zal de raad vervolgens zelf voor voldoende budget moeten zorgen waarmee de rekenkamer een goed onderzoeksprogramma kan uitvoeren. Vanuit de rekenkamer zijn er al ideeën om de raad niet alleen met onderzoeksrapporten, maar ook met informatiebrieven te ondersteunen. Hiernaast is er behoefte

om kennis te nemen van 'best practices' van andere rekenkamers bij de ondersteuning van hun raden. Deze kennis kan vervolgens ingezet worden in het nieuwe programma van de rekenkamer.

Wever sluit de vergadering en dankt de projectgroep voor het nuttige gesprek.

Aanbevelingen van de projectgroep

Op basis van het gesprek doet de projectgroep de volgende aanbevelingen:

1. Zorg direct na de gemeenteraadsverkiezingen voor een goede (her)start van de rekenkamer. Rekenkamer, griffie, burgemeester en enkele raadsleden moeten hiervoor een concreet plan uitwerken. Duidelijk moet zijn wie als 'eigenaar' verantwoordelijk is voor de realisatie van dat plan.
2. Zorg ervoor dat de rekenkamer op verschillende momenten terug komt in het inwerkprogramma van de nieuwe gemeenteraad. Hierbij is het juiste 'frame' belangrijk. De rekenkamer is een instrument van de raad en versterkt de controlerende en kaderstellende rol. De rekenkamer is dus geen last maar een lust voor de raad. De projectgroep kan input leveren voor dit programma (bijvoorbeeld als er behoefte is aan best practices).
3. De verandering begint bij de (nieuwe) gemeenteraad van Heerlen. De nieuwe raad moet zich na het inwerkprogramma uitspreken over de ambities ten aanzien van de rekenkamer en het budget dat nodig is om deze ambities te realiseren.
4. Borg het draagvlak voor de rekenkamer in de raad door de raad in brede zin te betrekken bij de activiteiten van de rekenkamer.
5. Borg de doorwerking van de rekenkamerrapporten door te gaan werken met een volgsysteem. De raadsinformatiesystemen bieden hiervoor mogelijkheden.

Bijlage 3: Nevenfuncties leden Rekenkamer Heerlen

Voorzitter Margriet van Tulder

- Directeur/Eigenaar Van Tulder Advies
- Lid van de rekenkamercommissie Oss
- Voorzitter Rekenkamer Waterschap Limburg
- Voorzitter jongerencentrum Stichting Jacx Venlo te Venlo

Plaatsvervangend voorzitter Etienne Lemmens

- Vennoot Prae B.V. en BB35 BV, onderzoek en advies op sociale zekerheid en arbeidsmarktvragestukken;
- Voorzitter Rekenkamercommissies Brunssum en Landgraaf;
- Lid Rekenkamercommissies Son & Breugel en Geldrop-Mierlo;
- Bestuurssecretaris Nederlandse Vereniging voor Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK);
- Lid sectorbestuur FNV Zelfstandigen;
- Lid Raad van Toezicht Stichting de Tussenvoorziening te Utrecht;